

Ocak 2022

E-PAZARYERLERİ İÇİN REGÜLASYONUN AYAK SESLERİ

(Steps Closer to E-Marketplace Regulations)

(Bu makale 31 Ocak 2022 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Son yıllarda e-ticaretin perakende ticaret içindeki payı önemli ölçüde arttı. COVID-19'un gündelik hayatımızda yarattığı değişim ise elbette bu artışa ivme kazandırdı. Türkiye'de e-ticaret sektörünün farklı boyutlarını düzenleyen belirli bir mevzuat altyapısı mevcut olmakla birlikte, e-pazaryerlerinin faaliyetlerine ilişkin pek çok konu halihazırda yasal olarak düzenlenmiş değil. E-ticaretin son yıllardaki yükselişi, bu alana yönelik düzenleme tartışmalarını beraberinde getiriyor.

2021 yılında, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Rekabet Kurumu'nun e-ticaretin düzenlemesi gerekliliği ve olası regülasyonun niteliğine ilişkin çalışmaları, kamu otoritelerinin sektöre yaklaşımını okumak bakımından önemli çalışmalar olarak öne çıkıyor. Her iki çalışma da özellikle e-pazaryeri platformlarındaki rekabet sorunları ve e-pazaryerleri ile buradaki satıcılar arasındaki asimetrik pazarlık gücüne dikkat çekiyor. Ticaret Bakanı Mehmet Muş ise, 2022 yılı bütçe görüşmelerinde yaptığı açıklamada, çevrimiçi alışveriş platformlarının uyguladıkları yüksek komisyon oranları başta olmak üzere e-ticaret sektörüne ilişkin birçok şikayetin olduğunu, Ticaret Bakanlığı'nın bu alanda piyasaya yeni oyuncuların girmesine imkan tanıyacak yeni bir regülasyon çalışması yapmak istediğini belirtti. Tüm bu gelişmeler e-ticaret sektörüne ilişkin yeni düzenlemelerin yakın bir tarihte hayata geçebileceğinin sinyallerini veriyor.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Ocak 2021'de yayımlanan "Perakende E-Ticaretin Yükselişi" isimli çalışma kapsamındaki en dikkat çekici tespitlerden biri, sektörün ana oyuncuları konumundaki e-ticaret platformları ile satıcılar arasındaki güç dengesizliği oldu. Çalışmada, özellikle belirli e-ticaret platformlarının sahip oldukları pazar gücünün, satış yapmak için kendilerine bağımlı hale gelen satıcılar üzerinde baskı uyguladığı vurgulanıyor. Bu kapsamda, e-pazaryerleri ile satıcılar arasındaki sözleşmelerin daha adil hükümler içerecek şekilde düzenlenmesi, e-pazaryerleri platformlarında satıcılara ait sıralama, puanlama vb. hususların daha şeffaf bir şekilde oluşturulması ve Avrupa Birliği'nin "Çevrimiçi Aracılık Hizmetleri Ticari Kullanıcıları için Eşitlik ve Şeffaflığın Sağlanması" hakkındaki düzenlemesi ile paralel şekilde, e-pazaryerleri ile satıcılar arasında asgari seviyede uyulması zorunlu bir takım kuralların benimsenmesi öneriliyor. Avrupa Birliği'nin ilgili düzenlemesi, özellikle e-pazaryerleri ile satıcılar arasındaki sözleşmelerde yer alan platform kullanım şartları, fikri mülkiyet hakları, sözleşmenin feshi, kullanıcıların kişisel bilgilerine erişim vb. ticari koşulların daha adil hale getirilmesini öngörüyor.

Rekabet Kurumu tarafından 7 Mayıs 2021 tarihinde yayımlanan E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi Ön Raporu da e-ticaret platformlarının düzenlenmesine ilişkin önemli tespit ve öneriler içeriyor. Ön raporda, e-pazaryeri platformlarının rekabetçi yapısının korunabilmesi için sektördeki rekabet hukuku kurallarının yeterli olmayabileceği ve e-ticaret platformları ile platformu kullanan satıcıların arasındaki ilişkinin haksız ticari koşullara neden olabileceği vurgulanıyor. Tespit edilen

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

bu sorunların önlenmesinde sektöre özgü düzenlemelerin faydalı olacağı belirtiliyor. Ön rapor ayrıca, Türkiye'deki e-pazaryerlerine ilişkin düzenlemelerin Avrupa Birliği'nin "Dijital Pazarlar Kanunu" teklifine paralel şekilde oluşturulabileceğine işaret ediyor. Dijital Pazarlar Kanunu teklifi özel olarak e-pazaryeri platformlarını hedef almayan bir mevzuat çalışması olup, Google, Facebook, Apple gibi geçit bekçisi (*gatekeeper*) niteliğindeki platformlara ilave yükümlülükler getirilmesini amaçlıyor. Bu doğrultuda Rekabet Kurumu, tüm e-pazaryeri platformları için eşit şekilde uygulanacak bir düzenleme önerisinde bulunmuyor. Aksine, belirli büyüklükteki ve geçit bekçisi niteliğindeki e-pazaryerlerine; üçüncü taraf satıcıların verilerini kullanarak kendilerine avantaj sağlamama, listeleme/sıralamada e-pazaryerlerinin sattığı ürünleri kayırmama, satıcılara veriye erişim ve veri taşınabilirliği imkanı sağlama gibi çeşitli yükümlülükler getirilmesini öneriyor. Rekabet Kurumu'nun e-pazaryerleri hakkındaki sektör incelemesine yönelik nihai raporunu bu yıl içinde tamamlayarak, e-pazaryerlerine ilişkin nihai düzenleme önerilerini kamuoyu ile paylaşması bekleniyor.

Sonuç olarak, kamu otoriteleri, özellikle e-pazaryerlerinin sahip olduğu pazar gücü nedeniyle sağladığı rekabetçi avantajların ve satıcılar ile e-ticaret platformları arasındaki güç dengesizliğinin giderilmesine ilişkin düzenlemeler yapılabileceğine işaret ediyor. Bu doğrultuda, e-pazaryerlerinin düzenlenmesi konusu 2022 yılında da farklı kamu otoritelerinin merceğinde olacak gibi gözüküyor.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoğlu@kolcuoğlu.av.tr

Neyzar Ünübol

nunubol@kolcuoğlu.av.tr